

סיכום ישיבת ועדת עורכים של פרק הפסולת מתאריך 9.03.23

חברי ועדת העורכים:

זינה פרפליצין (יו"ר) - מינהל התכנון
רם אלמוג - המשרד להגנת הסביבה
דוד וינברג - משרד הבריאות

מוזמנים נוספים:

נטע אלול, שרון רהב - המשרד להגנת הסביבה
מיכל אריאל - משרד הביטחון
טל פודיס, ניר דיסון - לשכת התכנון, מחוז דרום
הדר סלע - לשכת התכנון מחוז חיפה
ויקי אליאשקביץ, לירז רותם - לשכת התכנון מחוז צפון
זינה רזייב, יואב להב, חני לבנה (יועצת) - לשכת התכנון מחוז תל אביב
עדנה בלומברג, הילה אורן (יועצת) - לשכת התכנון מחוז מרכז
ערן ברוקוביץ - משרד הכלכלה והתעשייה
מירב אנקורי, יציק שחר - התאחדות התעשיינים

מטרת הדיון: דיון בהצעת המשרד להגנת הסביבה בעניין ההליך התכנוני להקמת מתקנים קטנים לטיפול תרמי בפסולת מעורבת בשטחים שמיועדים לתעשייה או למתקנים הנדסיים

מהלך הישיבה:

נציגי המשרד להגנת הסביבה הציגו את ההצעה, לפיה מוצע לאפשר הקמת מתקנים לטיפול תרמי בפסולת, במקרקעין שמיועד בתכנית מפורטת לתעשייה או למתן הנדסי, בהליך של היתר ישיר, זאת בתנאים הבאים:

- במתקן תטופל פסולת מעורבת שעברה מיון וחולצו ממנה רכיבים הניתנים למחזור. לא תתאפשר קליטת פסולת מסוכנת ותעשייתית מאושרת.
- תנאי להגשת בקשה להיתר בניה להקמת המתקן תהיה עריכת מסמך סביבתי בהתאם להנחיות המשרד להגנת סביבה, בדיקתו ומתן חו"ד והמלצות למוסד התכנון שידון בבקשה.
- קיבולת המתקן תהיה עד 3 טון פסולת לשעה. לאור היקף הטיפול הקטן, לא יידרש לקבל היתר פליטה.
- המתקן ישמש להפקת חשמל, גם לרשת החשמל. ככל והמתקן יצור תוצרי לוואי אנרגיה אחרים מלבד חשמל (כגון חום, קיטור, דלקים שמיוצרים מפסולת), הם יהיו לשימוש העצמי של העסק בלבד.
- המתקן יעמוד בערכי היעילות האנרגטית למתקני הפקת אנרגיה מפסולת, הקבועים בדירקטיבה האירופית בנושא טיפול בפסולת.
- המתקן יעמוד בדרישות פרק 4 של דירקטיבה EU/2010/75 וכן בהנחיות בנושא זהום אוויר למתקנים השורפים פסולת.

להלן הנושאים שהועלו בדיון:

נציגי לשכות התכנון המחוזיות:

- נדרש לקבל מידע לגבי מימדי המתקנים, מרחקים משוערים שנדרש לשמור משימושי קרקע כגון מגורים, לאור העובדה שמאזורי תעסוקה רבים אפשרית הקמת מגורים, במסגרת ערוב שימושים. חלק מאזורי תעשייה קרובים לאזורי מגורים קיימים או מאושרים. לאור זה מעריכים כי מתקנים מסוג זה יוקמו באזורים פריפריאליים בלבד.
- שואלים האם תידרש הקמת מתקני השנאת החשמל.

- באיזה אופן תאוחסן הפסולת לפני תהליך שריפה? איך יובטח שקליטת פסולת ממפעלים/יצרנים אחרים הנמצאים בקרבת המתקן לא תהפוך את המפעל לאתר פסולת. האם תידרש הקמת מתקן מיון במפעל.
- איך יטופלו תוצרי השריפה – עפר עילי ותחתית?
- חשוב להציג דוגמאות של מתקנים הקיימים בעולם מסוג זה.
- כדאי להכין מסמך רקע (בדומה למזה שנערך עבור מסלול של הקמת מתקני אנרגיה קטנים בהליך של היתר ישיר), שיציג את מכלול הפרטים, כגון סוג המתקנים, מרכיביהם (מתקן אחסון, מתקן שריפה, מתקן יצור אנרגיה, תחנת השנאה, צנרת וכבלי הולכה כו'), מימדיהם, דוגמאות, באיזה יעודי קרקע מוצע להקים, איזה דרישות תכלול בקשה להיתר, מה יידרש לבחון במסגרת בחינת בקשה להיתר, זכות להתנגד, באיזה היבטים, זכות ערר וכו').
- מציעים לבחון את יכולת לאפשר הקמת מתקנים מסוג זה ביעודי קרקע נוספים שמייצרים פסולת וצורכים הרבה אנרגיה (כגון בתי חולים, אזורי תעשייה חקלאיים).
- סבורים שלא נכון לכלול בתנאים להגשת בקשה להיתר הפניות למסמכים זרים, כגון הדירקטיבה האירופית. כדאי להשתמש במונחים שיהיו ברורים לרשויות הרישוי.

נציגי התאחדות התעשיינים:

- מסביר כי מדובר במתקנים בגודל של כ- 200-250 מ"ר, עד 2.5 מ' גובה, עם ארובה, שמטפלים בפחת של מזון ובפסולת אחרת שתטופל בקרבה למקום היווצרותה. מתקן מסוג זה יכול לטפל בכ- 300-400 טון פסולת בחודש. יוצר חשמל וחום לשימוש עצמי של מפעל, מצמצם את נסיעות משאיות וכמות הפסולת המוטמנת.
- לא מדובר בפעילות עיקרית של עסק, אלא בפעילות נלווית, לטיפול בפסולת הנוצרת בהליכים תעשייתיים בעסק, בתוספת פסולת מעסקים שנמצאים בקרבתו.
- פסולת תאוחסן במחסן סגור ומשם תטופף למתקן השריפה. מדובר על מתקנים שיעבדו 24 / 7.
- מבקשים לבחון את האפשרות לאפשר הקמת מתקנים מסוג זה גם ביעודי קרקע נוספים, כגון בשטח שמיועד לחקלאות (מבני משק, שטחים שמיועדים למתקנים ולתעשייה בשטחים באזורים חקלאיים וכו').

נציג משרד הבריאות: שואל איך מתכוונים לוודא שלא יהיו חריגות בפליטות המתקן, שלא תיווצר פגיעה בבריאות הציבור. מציין כי כבר היום יש בישראל חריגות בזיהום האוויר ביחס לערכי הסביבה ובוודאי ביחס לערכי היעד. לראיה, המשרד להגנת הסביבה קנס את מפעל נשר רמלה השורף פסולת RDF ומותקנת בו הטכנולוגיה המיטבית לטיפול בפלומה, בגין חריגות באיכות אוויר בכספית המסוכנת לבריאות הציבור. שואל איך ימנעו השפעות מצטברות מפעילות מספר מתקנים מסוג זה באותו אזור תעשייה.

נציגי המשרד להגנ"ס:

- השיבו כי טרם הגשת בקשה להיתר בניה להקמת המתקן יערוך מסמך סביבתי פרטני למתקן המוצע, בהתאם להנחיות שיינתנו ע"י המשרד, במטרה לבחון את השפעות הצפויות והוראות שנדרש לקבוע בהיתר. פעילות המתקן תוסדר גם ברישיון עסק. סביר להניח שלא כל בקשה להיתר שתוגש להקמת מתקנים מסוג זה תאושר, עקב ממצאי המסמכים הסביבתיים שיערכו, כאמור.
- למשרד להגנת הסביבה שנותן הנחיות לעריכת מסמכים סביבתיים עבור מתקנים מסוג זה יש יכולת להתייחס להשפעות של כל המתקנים שאושרו באזור תעשייה מסוים. כמו כן, באזורי תעשייה שבהם הוקמה מנהלת אזור התעשייה, היא יכולה לתרום לקבלת החלטות בעניין זה.
- סבורים שניתן ליצור מנגנון שיאפשר מתן מהיר של הנחיות לעריכת מסמכים סביבתיים, למשל הכנת הנחיות גנריות לנושא זה.

נציג משרד הביטחון: בעבר צוין כי מתקנים מסוג זה הינם מתקנים סגורים ואין חשש למפגע ציפורים – מבקשת לוודא כי אכן כך הדבר. היבט נוסף חשוב בהקשר בטיחות טיסה: למתקנים מסוג זה יש ארובה ונדרש לוודא כי גובה הארובה / התמרה לא יחרוג למגבלות הגובה שקיימות במרחב. בהתאם לכך מבקשת כי תנאי להיתר הינו תיאום מול מעהב"ט לענין 'בטיחות טיסה' – הן לעניין הציפורים והן לעניין השפעות הפליטות מארובת המתקן (גובה ארובה + גובה תימרה).

נציג משרד הכלכלה: מברכת על היזמה. סבורה שצריך להשאיר אפשרות לגמישות, לרבות ביחס לסוג תוצרי הטיפול (חום, דלקים סינטטיים וכו'), באישור משרד להגנ"ס. בעניין בחינת השפעה מצרפית, סבורה שקשה מראש להגדיר כמה מתקנים ניתן לאפשר להקים באזור תעשייה מסוים. העניין תלוי ברמת איכות האוויר הקיים בכל אזור ואזור. סבורה שניתן להסתייע בעניין זה במנהלות אזורי התעשייה.

החלטה:

בטרם גיבוש הצעה לשינוי הוראות פרק הפסולת, המשרד להגנת הסביבה ישלים את הצגת ההצעה בהתאם להערות ושאלות שנשמעו בדיון, לרבות הצגת דוגמאות.